

JIRÍ ZÁČEK (*1945)

K čemu jsou holky na světě

K čemu jsou holky na světě?
Aby z nich byly maminky,
aby se pěkně usmály
na toho, kdo je malinký.
Aby nás měl kdo pohladit
a vyprávět nám pohádku.
Proto jsou tady maminky,
aby náš svět byl v pořádku.

Lenochod

Lenochod má
líné nožky –
rád si sedne
do lenošky.
Co tam dělá?
Lenoší!
Vrní přitom
rozkoší.

Masožravá květina

Máme doma místo psa
kytku masožravou
(a kdo tomu nevěří,
ať si vrtí hlavou.)

Sní tři párky k obědu,
je to kytka cvalík –
a že štěká jako pes,
říkáme jí Alík.

Na procházce

Jezevčici, ti si hová -
vždyť to jsou psi salámoví.
Podívej se, mámo, sama:
je to salám s nožičkama.

Jarní říkadlo

Zimo, zimo,
táhni pryč,
nebo na tě vezmu bič!
Odtáhnu tě za pačesy
za ty hory,
za ty lesy –
až se vrátím nazpátek,
svleču zimní kabátek.

Zaječí říkadlo

My jsme malí ušáci,
nemáme nic na práci.
Trénujeme běh a skoky
přes pařezy,
přes potoky.
Učíme se kotouly,
nekoukáme na bouli.

Zima pro kočku

Sněží, sněží potichu,
kočky, chod'te v kožichu!
Noste kožich kočičí,
pod něj vítr nefičí.

Kdyby

Kdyby byli
- milí zlatí –
motýlové baculatí,
to by měli
život těžký:
křídla by je neunesla,
museli by
chodit pěšky.

Cvrček

Na palouku u lesa
cvrček v díře bydlí.
Jak to u něj vypadá?
Má tam stolek s židlí.

Na stole má jablko
a v něm tucet brček.
Když má žízeň, pije mošt
jako každý cvrček.

V restauraci

Pozor! Pozor!
Velký výběr vtipných kaší!
Zvláště pro ty,
kterým v hlavě straší!

Velká příležitost!
Žádná věda!
Každý bezbolestně
zmoudří u oběda!

ŽÁČEK, Jiří. *Na svatýho Dyndy*. 1. vyd. Praha : Albatros, 2005. 95 s. ISBN 80-00-01513-7.

- 1) Pro jak velké děti jsou Žáčkovy básničky určeny? Mohou je číst i jiné věkové kategorie? Proč?
- 2) Jaký jazyk básník používá? Jak velké množství slov slohově zbarvených (zdrobněliny, slova vulgární, slova negativně či pozitivně zbarvená) v básních najdeme?
- 3) Jakých věcí a témat si autor všímá? Jsou témata jiná než u F. Hrubína?
- 4) Jsou tato témata zpracovaná stejně jako u F. Hrubína? V čem jsou jiná?
- 5) Jiří Žáček je znám svou hrou se slovy a vtipem. Najdi v básničkách doklady k tomuto tvrzení.
- 6) Všiměj si rýmů v básničkách a popiš, které jeho verše se rýmují.
- 7) Jaký účel mají rýmy v básních?
- 8) Co rozvíjí u dětí verše plné obrazů a hry se slovy?
- 9) Vyvolávají Žáčkovy básničky pocit, nebo obraz, představu? Daly by se jeho básně namalovat?
- 10) Znáš i jiné jeho knížky? Vyhledej jejich názvy. Je Žáček autorem pouze pro děti?

Řešení:

- 1) Pro školní děti; mohou je číst i starší – pro jejich vtip, různé „dospělácké“ narážky
- 2) Jazyk je místy hovorový, se zdrobnělinami, užívá rčení, přirovnání, novotvary (neologismy) – slova vymýšlí
- 3) Témata jsou podobná, jen má na ně autor jiný pohled
- 4) Jsou plná vtipných nelogičností (tlustí motýli, salám s nožičkami...), veselých obrázků, úsměvných situací – vidí svět přes humor
- 5) Např. kytky cvalík – štěká jako pes – říkáme jí Alík
- 6) Rýmují se mu pouze sudé verše (abcbdefe)
- 7) Rým slouží k lepšímu zapamatování si textu, mnohé texty byly zhudebněny
- 8) Představivost, nápaditost, slovní zásobu, radost ze hry...
- 9) Veselé představy – obrazy, daly by se namalovat
- 10) Je znám jako autor poezie pro děti, ale knih básní pro dospělé vydal více (+aforismy)
knihy pro děti: *Od aprílové školy; Ahoj moře; Kdo si se mnou bude hrát; Dobrý den, Praho; Abeceda; Nemalujte čerta na zeď; Hádanky a luštěniny; 2 × 2 je někdy 5; Kočkování*; + výběry